

## תבנית לכתיבת הפרק "חריש עמוק"

**לפני שתקים בתודעת הקוראים את בניני הרעיונות שלך, יש הכרח קודם לקרקע ולסלק מהשטח את הרעיונות המוטעים, המיושנים והשגויים שממלאים את מוחם עכשיו.**

ככלל, ספרים מקצועיים בנויים סביב רעיונות חדשים. לעתים קרובות רעיונות אלו סותרים את הדעה השלטת בנושא והמחבר (אתה) רוצה להחליף אותה בדעותיו שלו. אם זהו המצב שלך, הספר חייב לגרום לקורא לקבל את הדעה שלכם. אבל זה לא יקרה כל עוד הדעה המקובלת ניצבת איתן בתודעה של הקורא. יש הכרח לסלק אותה משם.

זהו תפקידו של אחד מסוגי הפרקים הנפוצים ביותר בספרים מקצועיים. אני מכנה את הסוג הזה "חריש עמוק", בעקבות המנהג ההיסטורי של כובשים להרוס ערים מסוימות ולחרוש את השטח כדי להעלים את זכרן.

זו הפרזה דרמטית, כמובן, ולמרות שלצורך העניין אמשיך להשתמש בה כאן לאורך כל הדרך, לא באמת יש הכרח להכריז מלחמה ולהפוך את רוב העמיתים שלנו לאויבים. למרות שבחרתי להציג את הדברים כאן במונחים כמעט צבאיים, לא חייבים לצאת למלחמה כוללת. ניתן לעמוד מול הדעות השליטות מבלי לצאת באופן אישי או חריף מדי כנגד המחזיקים בהן.

ביציאה נגד הדעות המקובלות יש סיכון. בדרך כלל מחזיקים בדעות האלו אנשי 'הממסד' – אותם אלו הנחשבים כעת מרכזיים, מובילים ושולטים בתחום. לרוב, הם לא מגיבים בחיוב לאנשים הקוראים תיגר על המקצועיות שלהם, והם בהחלט עלולים להשיב מלחמה. זה לא תמיד רע. היתרון, כמובן, הוא החיבור וההתלהבות לה תזכו מכל אלו שאינם מחבבים את הממסד, ודווקא רוצים שינוי, ומתשומת הלב הבלתי נמנעת שמחוללת 'קטטה' אינטלקטואלית.

אבל ניתן להשיג את המטרה גם בלי שימוש במילים מתלהמות ודוגמאות חריפות. ביסודו של דבר תפקידו של הפרק הזה הוא לגרום לקורא לזנוח אמונות או רעיונות קודמים שהיו לו בנושא, על מנת להכין את הקרקע לקבלתם של הרעיונות שלך. בעדינות או בכוח, זה כבר תלוי בסגנון האישי שלכם ובמצב הספציפי שאתם מצויים בו.

אז מהם האלמנטים שנכנסים לפרק מסוג "חריש עמוק"?

**הכרזת המלחמה.** פתיחה כזו היא אופציונלית ולא הכרח. אבל, אם אכן בכוונתכם לעורר עימות גלוי וקולני, הדרך הטובה ביותר היא להתחיל בו מייד. הציגו כבר בתחילת הפרק את הדעה, הרעיון, השיטה או התיאוריה שכנגדה אתם מתכוון לצאת. הבהירו שאתם עומדים לסתור אותה. אם בחרתם בדרך זו – לכו עד הסוף. כמו בפרסומת לחומס, מלחמה מכריזים בהתלהבות, או לא בכלל.

**בנו את הבית שלהם.** למעשה, איננו יכולים להיות בטוחים שהקורא שלנו באמת מכיר לעומק את הדעה שאנחנו יוצאים נגדה. כדי לזכות במלוא התועלת והקרדיט מהיציאה כנגד, צריך שהקורא יבין כנגד מה יצאנו. עדיף להזכיר לו שזו הדעה הזו השלטת בתחום. לכן, באופן פרדוקסלי אנחנו צריכים להציג את הדעה השלטת בכל הדרה ועוצמתה – להדגיש את התועלות שבה, את ההצלחות שלה, את האנשים המובילים והמוכרים שדוגלים בה וכו'.

כל בית ניתן להרוס בקלות אם מפרקים את עמודי התווך שלו. בעת כתיבת החלק הזה חשוב להדגיש את אותם חלקים של התיאוריה, השיטה או הדעה, שאותם 'נפוצץ' אחר כך. כדאי

להבהיר לקורא מדוע חלקים אלו הם אבני יסוד במבנה המחשבת היריב, ובכך להכין אותו לקריסת כל המבנה הזה כאשר נסלק אותן בהמשך.

**רעם רחוק.** דרמה טובה נבנית בהדרגה, ואנחנו בהחלט רוצים להשיג אפקט דרמטי. הקטע הזה בפרק הוא מעין קטע מעבר. הוא יכול להיות קצר. לפעמים אפילו משפט אחד מספיק – "אבל אז גיליתי ש... (משהו שמציב סימן שאלה על הדעה השלטת)." או משהו דומה.

בדרך כלל עדיף להרחיב יותר. זה יכול להיעשות דרך סיפור או סיפורים שבכל אחד מהם יש אלמנט שמערער במשהו את האמינות של הדעה השלטת, או מציג אותה כפגומה או חסרה בהקשר מסויים (בהחלט ייתכן שאתם דווקא מקבלים ומסכימים עם חלקים מהדעה השלטת אבל רוצים להחליף חלקים אחרים ממנה).

כמובן, גם כאן אין הכרח להיות תוקפני כפי שאני מציג זאת. אפשר בהחלט להישאר ענייני ומרוחק יותר. רק זכרו שהצלחת הספר תלויה בהתחברות הרגשית של הקורא אליו. החשש להרגיז את אנשי הממסד עלול למנוע מכם את ההערכה של שאר הקוראים. אתם היחידים שיכולים להחליט עד כמה אתם רוצים ללכת. בדיוק כפי שהוכיחו הבחירות האחרונות, עמדה מקטבת מרחיקה חלקים גדולים מהציבור, אבל בו זמנית הופכת חלקים אחרים, גדולים אפילו יותר לנאמנים. להיות 'פרוה' זה הכי גרוע.

**פיצוץ מבוקר** – זהו החלק העיקרי של הפרק. בחלק הזה אנחנו מפרקים, אחד לאחד, את עמודי התווך של הדעה השלטת, מערערים אותה (או את החלק כנגדו אנחנו יוצאים) ומפרקים אותה עד שלא נשאר ממנה דבר. את החריש העמוק אנחנו משיגים באמצעות שני כלים:

**עובדות** – השתמשו בעובדות ובטיעונים רציונליים כדי לסתור את הדעה השלטת. חשפו בפני הקורא הנחות יסודות ואקסיומות לא מבוססות, הציגו עובדות ועדויות שאינן עולות בקנה אחד עם התיאוריה השלטת, והבהירו לקורא את הסתירה ומשמעותה. חשוב להציג מספיק עדויות כדי להקשות על הקורא להמשיך להחזיק באמונה הנוכחית שלו.

אחת הדרכים לעשות זאת היא לחזור לסיפור ההתפתחות של הדעה השלטת ולהראות היכן ומתי נעשו הטעויות הקריטיות, או אומצו הנחות יסוד מוטעות. אם אתם באים בשלום, הימנעו מכל אזכור לאנשים. לעומת זאת, אם החלטתם לצאת למלחמה, זה המקום להשתמש בתארים 'מחמיאים' מסוג 'טיפשות', 'רשלנות', 'חוסר מקצועיות' וכו'.

**רגשות** - מעבר לעובדות, אפשר וכדאי להדגיש את המחיר ששולם בגלל הדעות והאמונות המוטעות. אולי אנשים עבדו לחינם ובזבזו זמן וכסף. אולי אנשים נכשלו בסיפור מצבם, או אפילו הרעו את מצבם בגלל שנצמדו לתיאוריות לא נכונות, או הפעילו כלים פגומים. לעתים עדיף דווקא להתחיל בחלק הרגשי, ואחר כך לעבור לעובדות. גישה זו טובה במיוחד אם הסיפור שלכם כולל את גילוי הפגמים בדעה השלטת.

כמובן, ניתן לערב רגשות ועובדות לאורך כל הפרק.

שימוש בסטטיסטיקות ומספרים יבשים מתאים לדרך העדינה יותר. מי שבחר במלחמה, עדיף לו לספר סיפורים אנושיים המדגימים את הסבל והנזק שנגרמו.

**הכנה לעתיד טוב יותר** – סיימו את הפרק הזה בבניית ציפייה להצגת הדעה, התיאוריה או השיטה שלכם. ספרו לקוראים בקצרה מה הם ילמדו כשיקראו את הפרק הבא, ומה התועלת שתצמח להם מכך.

**פתיחה (אופציונלית): הכרזת המלחמה.**  
כתוב כאן את הטקסט שלך

**הצגת הדעה השלטת: בנו את הבית שלהם** – ספר את הסיפור שלהם, וזכור להדגיש בו את האלמנטים שיותר מאוחר תסתור ותערער.  
כתוב כאן את הטקסט שלך

**מעבר: רעם רחוק** – הצג סיפורים אנקדוטות ועובדות שמרמזים על בעיה בתיאוריה או בדעה השלטת, שמציגים פגמים בכלי או בשיטה, ומתחילים ליצור ספק בדעתו של הקורא.

**החלק העיקרי: פיצוץ מבוקר** – כאן המקום לסתור את התיאוריה או הדעה השלטת ולהציג אותה במערומיה.

כתוב כאן את הטקסט שלך  
**עובדות -**

כתוב כאן את הטקסט שלך  
**רגשות -**

כתוב כאן את הטקסט שלך

**סיום: הכנה לעתיד טוב יותר** – בנו אצל הקורא ציפייה ולהיטות לקרוא וללמוד את האמת החדשה שאתם עומדים להציג לו בפרק הבא.

כתוב כאן את הטקסט שלך